

Офіційне формулювання пропозиції (для надання уряду та депутатам)

ПРОПОЗИЦІЯ

щодо збереження та раціонального використання науково-виробничого потенціалу галузі землеустрою шляхом передачі архівних фондів державних підприємств – інститутів землеустрою до закладів вищої освіти

Об'єкт регулювання. Архівні фонди (планово-картографічні матеріали, проекти землеустрою, схеми використання та охорони земель, матеріали ґрунтових обстежень), що перебувають на зберіганні у регіональних філіях (інститутах) ДП «Головний науково-дослідний та проектний інститут землеустрою» або ліквідованих ДП.

Суть ініціативи. У регіонах, де матеріали архівів збереглися в належному стані, забезпечити їх безоплатну передачу на баланс профільних закладів вищої освіти (зокрема, Одеському державному аграрному університету, НУБІП України та іншим базовим ЗВО, що здійснюють підготовку за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»).

Механізм реалізації:

1. **Інвентаризація та аудит.** Спільно з Держгеокадастром та регіональними управліннями провести експрес-аудит збережених архівних справ у розрізі областей.

2. **Створення навчально-наукових архівних центрів при ЗВО.** На базі профільних кафедр (наприклад, кафедри геодезії, землеустрою та земельного кадастру ОДАУ) створити спеціалізовані підрозділи штучного зберігання та опрацювання цих матеріалів.

3. **Цифровізація (Внесок студентської науки).** Залучити магістрантів та аспірантів у межах виконання практичних, лабораторних та наукових робіт до оцифрування (сканування, векторизації, прив'язки до сучасної системи координат УСК-2000) тих паперових архівів, які не оцифровані. Результатом стане створення унікальних локальних геопорталів історичних даних для територіальних громад.

4. **Правове забезпечення.** Внести зміни або доповнення до нормативних актів, які б чітко визначали ЗВО як законних зберігачів та користувачів цих фондів з науковою та навчальною метою (без права передачі третім особам у комерційних цілях).

Чому це вигідно державі та громадам?

• **Економічна вигода для бюджету.** Державі не потрібно витратити кошти на утримання складських приміщень чи оплату праці сторонніх

архіваріусів. Університети беруть ці витрати на себе в межах фінансування навчального процесу та грантової діяльності.

- **Порятунок від знищення.** Паперові носії в непристосованих приміщеннях колишніх управлінь просто гниють або списуються як макулатура. В університетах вони отримають друге життя.

- **Повернення фаховості в ТГ.** Громади, які створюватимуть нові *земельні відділи*, зможуть звертатися до університетів за історичною довідкою про свої землі, що суттєво полегшить проведення сучасного аудиту земель.

Цю пропозицію включено до порядку денного **онлайн наукового семінару наукової школи професора Антона Третяка**, який відбувся **29 травня 2026 року**, як один із засадничих інституційних кроків для захисту та відновлення землевпорядної служби України.